

Κουβέντα ενό, γέροντα και μία, ού παιδιού.

— ο —

Ο Γέρο Κώστας ο Σφακιώτης και ο Σπύρος
από το Ρουπακιά.

— ο —

Σ. Καλώς τὰ κἀννης Γέρο.

Κ. Καλώς τὸ παιδί μου, καλώς τὸνε. Ἀπὸ ποῦ
θε ἔρχεται καλὸ παλληκάρι;

Σ. Ἐρχομαι καὶ δὲν ἔρχομαι ἀπὸ τὸ Ῥουπακιά.
Ἐξέκλινσα ἔχτες ἀπὸ το χωρὶς μου καὶ ἐκιντύν
ψα να χαθῶ σὸ δρόμο ἀπὸ τῆ κακοκαιρία καὶ
ἀπο τῆ μεγάλης κακοστρατιά.

Κ. Καὶ πῶς; Δὲν ἔχετε μπίτ καὶ σῆ; κακοροί-
κι καὶ δρόμοι, σὰν ἐμᾶ, ἐδῶ μπροστῶ;

Σ. Ποῦ δρόμοις γέρο πατέρα μου; Πῆγες νὰ
πῶ, κἀννη καὶ πῆγες νὰ γνοῖ στή γῆ μᾶς τοὺς
φτωχοὺς; Δὲν ξέρεις, σὰν γέρος πῦται, πῶς γῆ
μᾶς τοὺς δουλευτάδες δὲν πονεῖ κανένας;

Κ. Βρὲ παιδάκι μου, σῆς ποῦ εἴςενε παιδιγὰ γῆ-
σὶ γῶ τώρα δὲν λογαριάζομαι, ἔπρεπε νὰ πᾶτε
ὅλα τὰ χωρὶς μὴ μὲρα σ' αὐτοὺς ποῦ τοὺς βγά-
ζουσι βουλευτάδες τώρα τόσα χρόνια, καὶ νὰ τοὺς
πῆτε, τί διάβολο κάνουνε κεῖ πέρα σ' ἡν Ἀθήνα ποῦ
πα ε, γιατί καθε χρόνια μᾶς δίνουνε τόσους ὑπό-
σκεπαις καὶ ὕστερα τίποτα δὲν κάνουνε. Πάντα λέ-
νε, ὅσος κἀμωμε κείνο, θὰ σᾶς κἀμωμε τὸ ἄλ-
λο, μικρὸ, ἤμουνα καὶ γέρασα καὶ τίποτα δὲν εἶλα.
Τώρα γλέπω πῶς μᾶς πεζογελοῦνε καὶ μᾶς πέρ-
νουνε γῆ μπαίγνια.

Σ. Ὡ γέρο μου, γῶ ἐσοχαζόμουν, σὰν γέρος
πῦσαι, πῶς ἐσὺ ἐκαταλαβαίνεις καλλήτερά μου,
μὰ τώρα γλέπω πῶς βρίσκεσαι σὸ τρισκότιδο χει-
ρότερό ἀπο μέ. Τώρα κατάλαβες πῶς μᾶς πέρνουν-
νε γῆ μπαίγνια καὶ πῶς μᾶς κοροϊδεύουνε; Ἀμ ἂν
αὐτεῖνοι ἐπονόουσενε γῆ μᾶς, ὁ ἄχαρος ὁ τόπος
μας δὲν ἦθελε νᾶναι σ' αὐτὴ τῇ κατάτγῃ τόσα
χρόνια. Σὲ ἄλλους τόπους καὶ σὲ ἄλλα νησιὰ ὁ
ποῦ ἐπῆγα στρατιώτης, ὡς καὶ μέσα σ' αὐτὴ γῆ
τοὺς ἔχουνε ἀμαξωταῖς στραταῖς καὶ μεῖς τί ἔχο-
με; τὸ κακὸ μα, τὸ καιρὸ καὶ τὸν ἀναποδόμας.
Ἀμα βγοῦμ' ὡς ἀπὸ τὸ σπῆτι μας, μάλιστα τὸ
χειμῶνα, δὲν ρίζικάρουμε νὰ ξεμυτίσωμε λίγο παρὰ
πέρα. Κἀκως τοῦ κἀκωνε πᾶμε σ' αὐτὴ γῆ μᾶς
καὶ χεῖρ χειρότερα σ' ἡ γῶρα γῆ τῇ δουλειᾷ; μα
καὶ πολλοὶ ἀπὸ μᾶς ποῦ χάνονται σὸ δρόμο μὲ
τὰ ζῶγα τους. Κἀθε ἐκλογὴ μοναχὰ ποῦ ἔρχεται
μᾶς χώνουνε σὲ κάθε χωρὶς κατὶ θεοπάλουκα καὶ
ρίχνουνε καὶ κατὶ σωροὺς ἀπὸ σόμπολα καὶ γού-
λους καὶ εἶσι ἀποχώνουνε τὰ μονοπάτγῃ μας καὶ
μ' αὐτὸ μᾶς ξεγείλανε καὶ ὕστερα μᾶς ἀφίνουνε σὸ
κάμπο ριτγῆς. Τώρα μάλιστα ἐπάψανε καὶ τὰ πα-
λουκῆ αὐτὰ, φαίνεται πῶς τὰ κρατήσανε γῆ τὸν
ἐσπότη τους. Αὐτοὶ γέρο μου, τὸ βουλευτικὸ τὸ
θέλουνε γῆ νὰ μπαλάνουνε τῇ δουλειᾷ τους,
νὰ περσύνουνε τὰ τάλλαρα τους καὶ γῆ νὰ τρῶνε
καὶ μᾶς τοὺς μικροὺς. Πρῶτα τρῶτα καὶ κατ ἀρ-
χὰς θὰ ἐκδικηθοῦνε τοὺς ἐνθροῦς τους καὶ ὕστερα
θὰ βάλκουνε σὲ θέσεις καὶ θὰ μὴ χροιστήσουνε με-
ρικοὺς ἀπ' ἐκεῖ κάτω, ποῦ τοὺς κάνουνε τὸ κόλακα
συγγενάδγῃ τους, ἐμᾶς τοὺς χωρὶς γῆ καὶ οὐ-
λους ἐκεῖ κάτω σ' ἡ γῶρα τοὺς μικροὺς, ψαράδες,

καὶ χασάπιδες, φουρνάρους καὶ μπακάλιδες, περ-
βολαρέους καὶ ματαπράταις, τσαγκάριδες καὶ πα-
πουτσίδες καὶ ταβερναρέους καὶ οὐλους τοῦ, ἐργα-
τικῶς μᾶς θέλουνε μοναχὰ καὶ μοναχὰ γῆ ὄργα-
νὰ τους, εἰεῖς νὰ τοὺς βγάζουμε τῇ σκούφγῃ μας
ἢ το παληοκάπελ ὁ μας καὶ νὰ τοὺς λέμε προ-
σκυνοῦμ' Ἀφέντγῃ, καὶ αὐτοὶ μπροστὰ μας νὰ μᾶς
λένε γεῖτ σου Σπύρο μου, γεῖτ σου Κώστα μου καὶ
κοροϊδεύοντας νὰ μᾶς χτυποῦνε τῇ πλάταις, καὶ
ἅμα πάρουμε τῇ σκάλα νὰ φύγωμε, νὰ μᾶς σφακε-
λόνουνε καὶ νὰ ξεκαρτίζωνται γελῶντας. Ἄν κα-
τασκοτόνωμάςενε καὶ μεῖς καὶ τ' ἄχαρά τὰ ζῶγά
μας, ἂν πνίγομάςενε στή νεροσυρμαῖς, ἂν χίλια
ἄλλα βᾶσανα ὑποφέρομε, αὐτοῦ ὧν δὲν τοὺς καί-
εται καρφί, Μᾶς θυμῶνται μοναχὰ καὶ μοναχὰ ὦν
τας κοντεύουνε ἐκλογαῖς γῆ νὰ μᾶς ἀρπάξουν τὸ
ψῆφο μὲ χίλιαις ὀγυὺς ψευταῖς καὶ καμνιὰ βολὰ
μᾶς βρίσκουνε στήν ἀναγκῇ καὶ μᾶς ἀγοράζουνε
τὸ ψῆφο, εἰ ἀτυνεῖδγῃ; καὶ εἶσι τότε καὶ τότε δὲν
μᾶς λογαριάζουνε οὔτε γῆ χαρτὶ στράτσο.

Κ. Βρὲ, παιδί μου οὐκ, αὐτὰ ποῦ λὲς καὶ καμπα-
νίζεις τὴν ὥρα, εἶναι σωσὰ καὶ ἄγῃα. Μὰ τί νὰ
κἀμωμε; Δὲν ξέρεις ποῦ δὲν ἔχομε ἄλλους ἐδῶ σὸ
τόπο ποῦ ν' ἔχουν τάλλαρα πολλὰ;

Σ. Χὰ, χὰ, χὰ, Βρὲ γέρο, ἐλα σ' αὐτὸ σου. Ἡ
ἐξεκοντισμένη εἶσαι ἢ πολὺ κρασί ἐπῆγες σὰν ἂ
πόγγγῃ ποῦναι, ἢ δὲν ξέρω τί νὰ πῶ καὶ νὰ μὲ
συμπαθᾶς; μ' ὅλο τὸ σῆδγῃ πῶχω στὰ γηρατειᾶ
σου καὶ στ' ἀτγῃ σου τὰ γένγῃ. Ἄν αὐτεῖνοι
εἰ μεγάλοι ἔχουνε τάλλαρα πολλὰ, τί ὄφελος
ἔχει ὁ τόπος ἀπὸ τὰ τάλλαράτους;

Μήπως ἐδῶ καὶ τρία χρόνια, ποῦ ἐπε-
σε τὸση πείνα σὸ δυσυχισμένο τὸ τόπο μας, ἅμα
ἐξέπεσε τὸ κρασί καὶ τὸ πουλούσαμε στοὺς λαμ-
πίκους καὶ πολλοὶ νοικοκυρεῖς ἐπεθάνανε ἀπὸ ψω-
μί, πῆγες εὐρέθηκε ἀπ' αὐτοὺς νὰ βοηθήσῃ τὸ τόπο
ὅσο νὰ πέσῃ στᾶρι καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ τίποτα, ἄλ-
λὰ μάλιστα μὲ τὴν ὠφέλειά του; Ἐχω ἀκουστὰ,
πῶς σὲ τέτοιαις περίσασαῖς τοῦ τόπου μας, ἄλλοι
παλαιότεροι σὰν τὸ Γέρο-Μαχαιρᾶ καὶ τὸ Γέρο
Σταματόπουλο, οἱ μακαριταῖς, ἐσυντρέχανε τὸ τό-
πο μὲ ψυχὴ καὶ μὲ καρδγῆ καὶ χωρὶς τίποτα νὰ
χάσουν.

Κ. Ὡ παιδίμου μὴ μελετᾶς αὐτοὺς τοὺς χρισι-
ανούς ὁποῦ ὁ Θεὸς νᾶχῃ τῇ ψυχῇ τους. Εἶδες τῇ
κόττα τί κανῇ; πίνει καὶ νερό καὶ τυράζει καὶ φιλά.
Ἔτσι καὶ αὐτοὶ, ἤξεραν νὰ τυράζουνε καὶ τὸ συμ-
φέρον τους καὶ τῇ τσέπγῃ τους, ἄλλ' ἀπὸ τ' ἄλλο
μέρος ἀγαποῦσανε καὶ τὸ τόπο τους, καὶ γῆ αὐτὸ
ὅ,τι ἀποχτήσανε, νὰ τὸ χαροῦνε τὰ παιδιγὰ τους
μὲ γεῖτ καὶ μὲ καλὴ καρδγῆ.

Σ. Μὰ, γέροντά μου, δὲν μπορῶ νὰ σὲ καταλά-
βω, Τὰ λὲς καὶ εἶσι, τὰ λὲς καὶ ἀλλοιότγῃ. Ἄ
φοῦ λοιπὸν καὶ σὺ συμφωνᾶς μ' ἐμὲ γῆτὶ λὲς
πῶς δὲν ἔχομ' ἄλλους ἀπ' αὐτοὺς; Χειρότερους
ἀπ' αὐτοὺς, μπορεῖ νᾶχωμ' ἄλλους; Μήπως ἄρᾶ
γε ἢ ἄλλαις ἐπαρχίαις σέλουνε σ' ἡ Βουλὴ ἐκεῖ-
νους ποῦ ἔχουνε περισσότερα τάλλαρα; Ἐπῆγουνε
ὅσοις καταλαβαίνουνε πρῶτα πρῶτα ὅτι ἔχουνε
ἐρεῖς καὶ ἕμῃ χαρακτηριστῆρα καὶ ὅτι ὡς καὶ ἡ γῆ
ματισμένοι μὲ ψυχὴ καὶ μὲ καρδγῆ θὰ κυττάζου-
νε γῆ τὸ τόπο τους. Εἶδες τοὺς βουλευτάδες τοῦ

Μωργῆ γῆ νὰ γαποῦνε τὸ λαὸ καὶ τὸ τόπο τους
μὲ τῇ καρδγῆ τους, πόταις προσπάθειαις ἐκάμανε
γῆ τῇ σταφίδα, ποῦ ἐφθασε νὰ μὴν τὴν θέλουνε
οὔτε μὲ 20 δραχμᾶς τῇ χιλιάδῃ; Ἐφωνάξανε σ' ἡ
Βουλὴ ὅλοι, ἐφωνάξανε ὅξου σὺς δρόμους, ἐκῆ-
μανε ἀναφοραῖς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ ἔπειτα καὶ
εἰς τὸν ἔγγγῃ τὸ Βασιλγᾶ μας καὶ νὰ τώρα πόσο
πάγγῃ ἢ σταφίδα γῆ νὰ ἀκούσῃ ὁ Βασιλγᾶς καὶ νὰ
μεσιτέψῃ σ' ἡ Ρωσσία νὰ κόψῃ τὸ φόρο. Δὲν μοῦ
λὲς τώρα τί ἐκάμανε οἱ δικοὶ μας ἀπ' ὅτου ἐκεί-
σῃκε ἀδίκως καὶ παραλόγως τὸ πόρτο τῇ: Ἠρέβε-
ζας καὶ δὲν δέχεται πλέον τὸ κρασί μας, ποῦ τὸ
ἐπουλούσαμε ἐκεῖ μὲ τὸ 20 καὶ 25 δρ. τῇ Βαρελᾷ;
Ἐμίλησε ἢ ἔκρινε κανεῖς λόγος; ἔκαμε κανεῖς ἀνα-
φορὰ, ἐτόλμησε κανένας τους νὰ βγάλῃ τοιμου-
τγῆ σ' ἡ Βουλὴ;

Κ. Καλὰ λοιπὸν, παλληκάρι μου ἄς εἶναι. Πῆγ-
νους λοιπὸν νὰ βγάλουμε;

Σ. Πολὺ κοργιζὸς εἶναι γέροντά μου, γῆ νὰ
μὴν πῶ τίποτ' ἄλλο. Μ' ἐρωτᾶς πῆγανους νὰ βγά-
λουμε. Κ' ἐγὼ λοιπὸν σοῦ λέγω, τὸ βιάβολο νὰ
βγάλουμε. Ἡ κουβέντα μας τώρα δὲν εἶναι πῆγ-
νους νὰ βγάλουμε, ἀλλὰ πῆγανους νὰ ρίξουμε.
Ἐγὼ λοιπὸν σοῦ λέγω αὐτοὺς νὰ ρίξουμε τοῦ, με-
γάλους, ποῦ δὲν μᾶς σοχάζονται καὶ μᾶς κοροϊ-
δεύουνε τώρα τόσα χρόνια, καὶ ἀδγῆγορα πῆγῃ.
Θὰ βγῇ. Ἄν συντρέξουνε νέοι, νὰ ψηφίσουμε νέους
καὶ πάντα νέους νὰ ψηφίζουμε κάθε βολὰ, ὅσο νὰ
ἰδοῦμ' ἂν θὰ βρεθῇ κανένας καμνιὰ βολὰ γῆ ν'
ἀγαπήσῃ ἐμᾶς τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς δουλευτάδες
καὶ αὐτόνε τὸ κακομοιργισμένο τὸ τόπο, ποῦ αὐ-
τοὶ οἱ μεγάλοι ποτὲ τους δὲν τὸν ἐσυλλογίσῃκανε,
ἐνῶ ὁ τόπος καὶ μεῖς οἱ μικροὶ τοὺς ἐκάμαμε με-
γάλους.

Κ. Μπροστὰ, λοιπὸν παλληκάρι μου, ἢ κουβέντα
σου μοῦ ἐγῆδγῃ τῇ καρδγῆ καὶ πολὺ μ' ἀρέσῃ.
Ὡρα σου καλὴ, γιατί κουβέντα τῇ κουβέντα πῆ-
ρας ἢ ὥρα, καὶ σὸ γυρισμὸ σου ἀπὸ τῇ γῶρα νὰ
ἰδοῦμε γῆ νὰ μοῦ πῆς πῆγῃ εἶναι οἱ συντρέχον-
τες καὶ τί λένε καὶ κείνοι κεῖ κάτω σ' ἡ γῶρα μας,
γιατὶ πιεσῶ πῶς κ' αὐτοὶ θὰ τοὺς ἔχουνε σὸ σο-
μάχι τοὺς μεγάλους.

Σ. Καὶ δὲν μοῦ λὲς τί ὥρα νᾶναι, γέροντά μου

Κ. Μὴ γὰρ καὶ καταλαβαίνω κ' ἐγὼ μ' αὐτὸ
τὸ καιρὸ; Μὰ θὰ νᾶναι ἀπάνω-κάτω κανένα μισο-
πόδαο γῆ νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος.

Σ. Ἐχε γεῖτ λοιπὸν, γιατί κοντεύω νὰ νηχτώ-
σω, καὶ ὅσο μπορεῖς γέροντά μου φώναζε τὰ αὐ-
τοῦ στῇ Σφακιώταις, γῆ νὰ ξυπνίσουμε οὐλοῖ
μας. Καὶ σὸ γυρισμὸ μου ἀπὸ τῇ γῶρα, τὰ ξανα-
λέμε πάλαι. Καλαῖς ἀντάμωσαις.

Λευκάς τῇ 17 Φεβρουαρίου 1895